

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VI. Respondetur argumentis adversæ sententiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

natum Deo in agendo, & ab eo essentialiter dependens, non potest esse vel concipi ut agens, & ut exercens aliquam causalitatem circa alias res creatas, in eo signo rationis, in quo Deus non est, nec concipitur, ut liberè agens; alioquin tale agens creatum, esset & conciperetur ut prima causa, & primum principium talis effectus: Ergo futuritio non potest competere rebus ante decretum, ex efficientia seu causalitate alicujus agentis creati.

126 Ultima denique ratio, quam etiam supra attingimus, & quam egregiè prosequitur Sanctus Thomas lect. 13. super cap. 8. Periherm. fundatur in eo quod omne quod est verum & futurum pro omni signo imaginabili, est tale necessarium, & ex natura rei, & non liberè seu contingenter. Ut enim ibidem cum Aristotele discursit S. Doctor: *Si semper ponitur aliquid esse præsens, vel futurum, non potest non esse quoniam illud sit præsens, vel futurum: sed quod non potest non esse, idem significat ac quod est impossibile non esse: quod autem est impossibile non esse, necesse est esse.* At juxta principia Adversariorum, veritas objectiva, & determinata futuritio, convenit contingentibus pro semper, & pro omni signo rationis imaginabili: Ergo convenit illis necessariò, & ex natura rei, non verò liberè & contingenter. Minor constat ex supra dictis, nam juxta principia Adversariorum, veritas objectiva, ac proinde determinata futuritio, convenit rebus contingentibus ex natura & vi oppositionis contradictoriae, quæ habent vim in omni signo imaginabili, cum contradictio fundetur in illo primo principio. *Quodlibet est vel non est, quod est verum pro omni instanti, & signo rationis excogitabili: Ergo &c.*

§. V.

Duo corollaria præcedentis doctrinae.

127 Ex dictis in primis habetur, Adversarios qui se libertatis patros & vindices profitentur, reipsa esse ejus destructores, ac peremptores; eamque in suo primo principio, primaque veluti radice, extinguere ac præfocare; in eo scilicet quod docent, contingentia habere veritatem objectivam, & futuritionem determinatam ante decretum, & determinationem voluntatis divinæ, quæ (ut ostendimus) est primum principium, & prima veluti radix totius libertatis & contingentia in rebus creatis. Quare D. Thomas, ut conciliet libertatem & contingentiam rerum cum divinis decretis, semper recurrit ad efficaciam voluntatis divinæ attingentis non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus: ut videri potest i. parte quaest. 8. art. 8. quaest. 22. art. 4. quaest. 23. art. 6. 1. 2. quaest. 10. art. 4. ad 1. in 2. ad Annibaldum dist. 44. quaest. 1. art. 4. ad 4. 1. Periherm. lect. 14. ubi sic loquitur. *Voluntas divina est intelligenda ut extra ordinem entium existens, velut causa quadam profundius totum ens, & omnes ejus differentias. (Quam pulchra consideratio ad habendam divinam magnitudinem ubique præsentem!) Sunt autem differentia entis, possibile, & necessarium, & ideo expressa voluntate divina originantur necessitas & contingentia in rebus &c. Idem habet 6. Metaph. lect. 3. ubi etiam videndus est.*

128 Habes secundo, futura contingentia absoluta, vel conditionata, in propositionibus contradicto-

A toriè oppositis, seu in vi, & lege contradictionis, non posse certò & determinatè à Deo cognosci, antecedenter ad decretum, ut docent Recentiores. Ut enim ostendimus, vis contradictionis non magis petit veritatem unius partis determinatæ, v.g. affirmativæ, quàm alterius, scilicet negativæ; sed tantum exposcit quod illæ sint impossibiles in veritate, vel falsitate: At in medio indifferenti non potest sciri aliquid determinatum, ut constat ex supra dictis contra Molinam: Ergo in propositionibus contradictoriis, ex vi contradictionis, non possunt futura contingentia, ut determinatè vera, vel ut determinatè falsa cognosci.

§. VI.

Respondetur argumentis adverse sententiæ.

129 Argumenta Adversariorum in hac materia, valde frigida ac jejuna sunt; ex dictis enim satis apparet, quàm sit infirmum ac imbecille fundamentum, quod ex vi contradictionis desumunt, ita argumentantes. Vis contradictionis exigit, ut una ex contradictoriis sit determinatè vera, & altera determinatè falsa: At istæ propositiones, si vocavero Petrum in tali occasione, consentiet. Et si vocavero Petrum in tali occasione, non consentiet: sunt contradictoriae, pro priori ad decretum divinum: Ergo pro priori ad decretum, una illarum est determinatè vera, & altera determinatè falsa; & consequenter Deus prout sic illas cognoscit, ante decretum voluntatis suæ.

130 Confirmant hoc argumentum, ex eo quod propositio disiunctiva, constans ex illis contradictoriis, est vera, pro priori ad decretum, determinatè veritate: At veritas disiunctivæ, ex veritate alicujus partis desumitur, & consequenter determinata illius veritas, ex determinata veritate alicujus partis dependet: Ergo aliqua pars prædictæ disiunctivæ, debet esse determinatè vera, pro illo priori ad decretum divinum; & consequenter poterit à divino intellectu, pro illo priori, ut determinatè vera cognosci.

131 Ad hoc argumentum, quidam ex nostris respondent, concessâ Majori, negando Minorem; scilicet quod pro priori ad decretum, illæ propositiones sunt contradictoriae: Nam pro illo priori, non sunt propositiones, eò quod Deus pro illo priori, nihil de futuritione, aut non futuritione concipiat, & propositio significare non potest, nisi mediante conceptu: unde hæ voces, *homo est animal*, prolatae à phittaco, non sunt propositiones, quia proferens illas, nihil de re concipit: cum autem ad contradictionem necessariò debeat supponi essentia propositionis, consequens sit quod inter illas, pro priori ad decretum, non sit contradictio.

132 Hanc solutionem & probo, & laudo, aliter tamen argumento respondeo, nempe distinguendo Majorem: Vis & natura contradictionis exigit, ut una ex contradictoriis sit determinatè vera, & altera determinatè falsa pro omni instanti reali, concedo Majorem: pro omni priori naturæ, nego Majorem, & concessâ Minori, nego Consequentiam; & insto in signo possibilitatis, & in signo antecedenti; nempe prædicatorum quæ Deo necessariò conveniunt, in quibus nulla ex istis propositionibus potest esse vera aut falsa determinatè, & tamen potest idem argumentum pro illis signis formari. Insto etiam in propositionibus de præsen-

ti: hæc namque propositio, *voluntas diligit*, A
contradictoriè opponitur isti, *voluntas non dili-*
git; & tamen licet una sit vera, & altera falsa de-
terminatè, pro instanti reali, neutra determinatè
est vera, aut falsa, pro priori natura, pro quo in
eodem instanti reali, voluntas ut indifferens, per
modum actus primi præcedit.

133 Tertiò responderi potest, quod vis & natura
contradictionis, exigit ut una ex contradicto-
riis, sit determinatè vera, & altera falsa: una
determinatè formaliter, concedo: una de-
terminatè materialiter, nego. Sensus distinctio-
nis est, ex contradictione provenire, quod de
facto utraque propositio nunquam sit vera, vel
utraque falsa, sed quod si una sit vera, altera de-
beat esse falsa: quòd verò hæc materialiter, &
in individuo sit vera, determinatè præ alia, hoc
non provenit ex contradictione, sed vel ex ma-
teria, ut in propositionibus necessariis, vel ex
determinatione præsentialitatis, aut præteriti-
onis, ut in propositionibus de præsentibus, & præte-
rito; aut ex determinatione causarum, ut in
propositionibus de futuro contingenti: unde
antecedenter ad decretum, quod est determi-
natio causæ primæ, nulla potest esse determi-
natè vera, vel falsa; sed una tantum indeterminatè,
& sub disjunctione, eo ferè modo, quò
altero oculi dicitur necessarius ad videndum,
ut exposuimus §. i. annotatione terttia. Ex quo
patet responsio ad confirmationem, dicendum
enim est, quòd sicut disjunctiva est necessaria, si
constet ex partibus impossibilibus; licet neutra
earum sit necessaria, ut patet in hac, *Petrus est albus*,
vel non albus: ita tota disjunctiva potest esse determinatè
vera, quia ad necessitatem, aut veritatem determinatam
disjunctivæ, sufficit impossibilitas partium, secundum verita-
tem aut falsitatem.

134 Objicies secundo: Illa propositio est deter-
minatè vera, quæ est conformis suo objecto: Sed
hæc propositio, *Antichristus erit*, etiam pro
priori ad decretum, est conformis suo objecto:
Ergo est determinatè vera. Major patet, Mi-
nor probatur. Tunc propositio est conformis
objecto, quando illud ita se habet, ut per eam
enunciatur: Sed objectum hujus propositionis,
Antichristus erit, ita se habet ut enunciatur per
illam; cum reverà Antichristus sit habiturus
existentiam in aliqua differentia temporis, ut est
certum de fide, & in scriptura revelatum: Ergo
hæc propositio, etiam pro priori ad decretum,
est conformis suo objecto.

135 Confirmatur: Illa propositio de futuro est deter-
minatè vera, quæ aliquando habebit suam de
præsentibus, seu de inesse veram: veritas enim pro-
positionis de futuro, per suam de inesse, seu de
præsentibus regulari & cognosci debet: Sed hæc
propositio, *Antichristus erit*, habebit aliquando
suam de inesse veram; aliquando enim verum
erit dicere, *Antichristus nunc est*, ut est certum de
fide: Ergo est determinatè vera.

136 Confirmatur amplius: Objectum hujus pro-
positionis, *Antichristus erit*, non est determinatio
causæ primæ (alioquin non esset de futuro, sed
de præsentibus, sed existentia ipsius Antichristi, ha-
benda pro tempore). Ergo quamvis causa pri-
ma, in signo antecedenti decretum, non sit de-
terminata ad producendum Antichristum, hoc
tamen non obstat, quin talis propositio, pro illo
priori sit determinatè vera.

137 Ad objectionem respondeo, concessa Majo-

ri, negando Minorem: ad ejus probationem,
distinguo Majorem. Tunc propositio est con-
formis objecto, quando ita se habet, ut per eam
enunciatur: si hoc habeat ex vi illius signi, in
quo enunciatur, sive ex vi dispositionis factæ
in tali signo, concedo. Si hoc habeat ex vi
alterius signi, sive ex vi dispositionis factæ
in alio signo subsequenti, nego. Quòd autem
Antichristus sit habiturus existentiam, pro ali-
qua differentia temporis, hoc non provenit, ex
vi dispositionis factæ in signo antecedenti de-
cretum; sed ex vi ipsius decreti, quo voluntas
divina se determinavit ab æterno ad producen-
dum aliquando Antichristum; & quia tale de-
cretum & determinatio causæ primæ, in Scri-
ptura revelatur, ideo hæc propositio *Antichristus
erit*, modò non solum est determinatè vera, sed
etiam certa de fide.

Ad confirmationem similiter respondeo,
concessa Majorem, distinguendo Minorem: Hæc
propositio, *Antichristus erit*, formata pro priori
ad divinum decretum, habebit aliquando suam
de inesse veram, ex vi talis prioris, & dispositio-
nis in eo factæ, nego Minorem. Ex vi signi po-
sterioris, & divini decreti determinantis ali-
quando producere Antichristum, concedo Mi-
norem, & eodem modo distinguo Consequentiam.

Ad secundam confirmationem, dicendum est,
objectum propositionis de futuro contingenti,
neque esse solum determinationem causæ, ne-
que solum existentiam rei, ut habendam pro
tempore futuro; sed existentiam rei, ut habendam
ex vi præsentis determinationis causæ:
unde quamvis decretum, & determinatio cau-
sæ primæ, vel secundæ, non sit objectum ha-
rum propositionum, est tamen ejus fundamen-
tum, & prima regula, primaque radix conformi-
tatis quam habent cum illo; eo proportio-
nali modo quò indifferens judicium rationis
est prima regula libera determinationis volun-
tatis, quamvis non sit objectum ipsius. Unde ut
aliqua res in aliquo sit, & concipiatur ut futura,
non sufficit quòd sit aliquando habitura ex-
istentiam (hoc enim potest verificari de re pos-
sibili, considerata in statu mera possibilitatis,
ut supra dicebamus) sed insuper requiritur,
quòd sit habitura existentiam, ex vi præsentis
determinationis causæ: quod non potest veri-
ficari de Antichristo, pro priori ad divinum de-
cretum, cum pro tali signo divina voluntas sit
omnino indifferens, & indeterminata ad ejus
productionem.

Dices, Sequitur ex hac responsione, omnem
propositionem affirmativam de futuro contin-
genti, esse falsam, pro priori ad decretum, &
negativam, ejus contradictoriam, veram. Pro-
batur sequela, quantum ad primam partem, quia
propositionis affirmativæ falsitas, consistit in
hoc, quòd aliquid affirmet aliter ac est: At di-
cta propositio affirmat aliquid pro illo priori,
aliter ac est, enunciat enim rem esse futuram,
quæ reverà pro illo priori non est futura: Ergo
est falsa. Ex quo probata manet secunda pars
sequelæ, nam id quòd sufficit ad falsitatem af-
firmativæ, sufficit etiam ad veritatem negativæ
contradictoriæ, ut patet.

Respondeo distinguendo Minorem: Affir-
mat aliquid quòd pro illo priori non est, ly
non est, accepto præcisivè, id est quòd pro illo
priori, non intelligatur esse, concedo Mi-
norem. Accepto repugnantè, & contrariè, ne-
go Minorem, & Consequentiam. Quia ut falsa
esset

esset hæc propositio, necessarium erat, quod affirmaretur aliquid, quod pro illo priori non esset, contrariè, aut repugnanter: id est, quod haberet aliquid ex vi illius prioris, repugnans futuri-
 141. rationi quam affirmat.

Hæc solutio potest hoc exemplo elucidari. Quando aliquis considerando hominem secundum se, & sua prædicata essentialia, dicit, *Homino non est albus*, tunc ly *non albus*, potest dupliciter sumi; primò repugnanter, & contrariè; & in hoc sensu, propositio est falsa, quia significat albedinem homini repugnare; secundò, merè præcisiuè, & sic talis propositio est vera, significat enim, hominem non esse essentialiter album, & naturam humanam esse de se in-
 142. differentem ad albedinem, vel non albedinem.

Ita similiter, quando dicitur, Antichristus prior ad decretum non est futurus, ly *non futurus*, potest sumi repugnanter & contrariè, & denotare futurationem Antichristo repugnare; & in hoc sensu, hæc propositio est falsa, nec est in materia contingenti, sed impossibili: impossibile enim est, futurationem Antichristo repugnare. Secundò ly *non futurus*, potest sumi purè præcisiuè, prout significat Antichristum, ex vi signi antecedentis decretum, esse in-
 143. differentem ad futurationem, vel non futurationem, & ab utraque præciscindere; & sic propositio est verissima, sed non est in materia contingenti, sed necessarium; cum necessarium sit, ante decretum, & determinationem voluntatis divinæ, res omnes esse in statu merè possibilitatis, & indifferentes ad futurationem vel non futurationem. Aliam hujus instantiæ solutionem dabimus in Tractatu de Angelis.

Obijciunt ultimò: Veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, ut docent Philosophi in Logica: At determinatæ essentiæ convenire debent determinatæ proprietates, in omni signo imaginabili: Ergo veritas & falsitas debent convenire propositionibus de futuro contingenti, in omni signo imaginabili, subindeque in signo rationis antecedenti divinum decretum.

Respondeo primò hoc argumentum nimis probare, quia ex illo sequitur, propositiones de futuro contingenti esse determinatè veras aut falsas, ac proinde illarum objectum determinatè futurum, vel non futurum, non solum prior ad decretum, sed etiam pro signo possibilitatis rerum; cum pro tali signo, & quocumque alio imaginabili, proprietates debeant con-
 144. venire essentiæ.

Respondeo secundò distinguendo Majorem. Veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, formalis, concedo: materialis, nego. Propositiones autem de futuro contingenti, prior ad divinum decretum, non sunt formaliter propositiones, sed tantum materialiter, ut supra annotavimus.

Respondeo tertio distinguendo Majorem: Veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, proprietates respectivæ, concedo; absoluta, nego. Similiter distinguo Minorem: Determinatæ essentiæ convenire debent determinatæ proprietates, si sint absolutæ, concedo: si sint respectivæ, nego.

Explicatur: Sicut æqualitas vel inæqualitas sunt proprietates quantitatis, non absolutæ, sed respectivæ: quia una quantitas dicitur æqualis per ordinem ad alteram cui commensuratur,

& inæqualis per ordinem ad aliam quam excedit, vel à qua exceditur. Ita similiter veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, non absolutæ, sed respectivæ; quia sumuntur per ordinem ad objectum, & ex conformitate, vel difformitate quam habet ad illud: unde sicut si daretur una tantum quantitas, neque esset æqualis, neque inæqualis, sed indifferens ad utrumque: ita si detur aliquod signum rationis, in quo objectum propositionis de futuro contingenti, non sit determinatè futurum vel non futurum; illa etiam, in tali signo, non erit determinatè vera vel falsa, sed non vera & non falsa, id est indifferens ad veritatem & falsitatem.

ARTICULVS V.

Vera sententia stabilitur, & medium in quo Deus futura contingentia cognoscit, explicatur.

Sapienter monet Ecclesiastes, omnia tempus habere, & tempus esse plantandi, tempus evellendi; tempus destruendi, & tempus ædificandi. Articulis præcedentibus, falsas Recentiorum sententias confutavimus, nunc tempus est, ut veram D. Thomæ & Discipulorum ejus sententiam stabiliamus, & medium in quo Deus futura contingentia certò & infallibiliter cognoscit, breviter declaremus. Hæc solum agemus de futuris absolutis, de conditionatis verò dicemus disputatione sequenti.

§. I.

Præscientia futurorum fundari in decreto, seu prædefinitione voluntatis divinæ, SS. Patrum testimonio ostenditur.

Dico igitur: Deum cognoscere certò & infallibiliter futura contingentia absoluta, in decreto & prædestinatione suæ voluntatis, si-
 144. ve potius in essentia & omnipotentia divina, ut per tale decretum determinata.

Probatur primò ex Dionysio, & aliis SS. Patribus supra citatis, qui aperte docent Deum omnia in sua essentia tanquam causa cognoscere: Sed essentia divina non est causa futurationis rerum, nisi ut determinata per liberum divinæ voluntatis decretum; cum Deus non agat ex necessitate naturæ, sed ex beneplacito suæ voluntatis: Ergo omnia futura Deus cognoscit in suo decreto.

Probatur secundò ex Hilario 9. de Trinit. sic dicente: Sed *Quia Deus facere decrevit, in sua voluntate cognovit*: Sed Deus, cum non sit agens naturale, sed liberum, decrevit ab æterno facere universa quæ in tempore operatur, etiam futura contingentia & libera, juxta illud Apostoli ad Ephesios 1. *Operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ*: Ergo Deus in decreto suæ voluntatis, futura contingentia & libera cognoscit.

Probatur tertio ex Augustino libro de prædestin. Sanctorum cap. 10. ubi certam de futuris & promissis notitiam repetit à prædestinatione & decreto Dei, ait enim: *Prædestinatione Deus ea præscivit quæ fuerat ipse facturus*. Et ibi agens de promissione facta Abraham, Patrem multarum gentium esse constituentem, post multa hæc adjungit: *Credidit Abraham dans gloriam Deo, quoniam quæ promisit, ponens*

Disp. 2. art. 1. q. 2.

145